Fragm. Flor. Geobot. Polonica, 9: 21–35, 2002

Nowe dla polskiej flory gatunki z rodzaju Taraxacum (Asteraceae)

HANS ØLLGAARD, ZYGMUNT GŁOWACKI, MICHAŁ FALKOWSKI i JANUSZ KRECHOWSKI

ØLLGAARD, H., GŁOWACKI, Z., FALKOWSKI, M. AND KRECHOWSKI, J. 2002. Species of genus *Taraxacum* (Asteraceae) new to the Polish flora. *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* 9: 21–35. Kraków. PL ISSN 1640-629X.

ABSTRACT: Data on occurrence of 22 *Taraxacum* species new to the Polish flora of sect.: *Borea*, *Erythrosperma*, *Hamata*, *Palustria* and *Ruderalia* and 2 new taxa of *Taraxacum* of sect. *Ruderalia*: *T. glowackii* H. Øllg *ined.* and *T. podlachiacum* H. Øllg *ined.* are given in the paper.

KEY WORDS: *Taraxacum*, taxonomy, species new to Poland, distribution

H. Øllgaard DK 8800, Viborg, Lupinstien 7, Birgittelyst, Denmark; Z. Głowacki, M. Falkowski i J. Krechowski, Zakład Botaniki Akademii Podlaskiej, ul. B. Prusa 12, PL-08-110, Siedlce, Polska

WSTĘP

Publikacja przedstawia wykaz stanowisk nowych dla flory polskiej gatunków z rodzaju *Taraxacum*. Przy niektórych z nich zamieszczono opisy oraz ilustracje. Gatunkami nowymi dla nauki (oznaczone gwiazdką) są: *Taraxacum glowackii* i *T. podlachiacum.* Nowymi dla flory polskiej są: *Taraxacum nigrescens* z sekcji *Borea, T. disseminatum* z sekcji *Erythrosperma*, *T. atactum* i *T. lancidens* z sekcji *Hamata*, *T. portentosum* z sekcji *Palustria* oraz: *T. adversidens, T. amphilobum*, *T. atrox*, *T. crassum, T. elegantius*, *T. eudontum, T. glossodon*, *T. infuscatum, T. jugiferum*, *T. latisectum*, *T. leptoscelum*, *T. nigriceps*, *T. petterssonii*, *T. ruptifolium*, *T. sertatum, T. theodori* i *T. urbicola* z sekcji *Ruderalia.*

Materiały zielnikowe złożono w Zielniku Instytutu Botaniki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, duplikaty przechowywane są w Zielniku Akademii Podlaskiej w Siedlcach.

Nomenklatura gatunków i przynależność do sekcji wg LUNDEVALLA i ØLLGAARDA (1999).

WYKAZ GATUNKÓW

Sekcja **Borea** Saltin

Taraxacum nigrescens H. Øllg. *ined.*

Rozmieszczenie: DOLINA ŚRODKOWEJ WISŁY: **ED26**, Warszawa-Powiśle, ul. Czerniakowska, 16.05.1996, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard*. KOTLINA WARSZAWSKA: **ED49**, Ponurzyca, 8.05.1994, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard.* RÓWNINA WOŁOMIŃSKA: **FC81**, Łojki, 10.05.1995, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard.* OBNIŻENIE WĘGROWSKIE: **FD23**, Kotuń, 12.05.1996, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard.*

Sekcja **Erythrosperma** (H. Lindb.) Dahlst.

Taraxacum disseminatum G. E. Haglund

5–12 cm wysoki, owłosiony, niekiedy łysiejący, u nasady z tuniką. Liście jasnozielone z ogonkiem ciemnofioletowym. Klapy boczne krótko trójkątne, zaostrzone, z krawędzią przednią wyraźnie wypukłą, mocno odstająco ząbkowane. Interlobia często zabarwione. Klapa szczytowa oszczepowata do trójkątnej niekiedy z klapką szczytową językowato wydłużoną. Szypuła przynajmniej u góry owłosiona. Okrywa 10–12 mm długa, ciemnozielona, purpurowo nabiegła; jej zewnętrzne łuski szeroko lancetowate, nieco odstające i na końcu łukowato podgięte, wąsko obrzeżone, nieco guzowate lub zgrubiałe. Koszyczek do 3 cm średnicy, ciemnożółty; kwiaty obwodowe z paskiem ciemnofioletowym. Pyłek rozwinięty; znamiona ciemnozielone, po zasuszeniu czarne. Niełupka ciemnobrązowa, 3,7–4,0 mm długa, piramidka 1 mm długa; dzióbek 7–8 mm długi. Czas kwitnienia od końca kwietnia do połowy maja. $2n = 24$. Siedlisko: trawiaste, suche gleby piaszczyste (HAGENDIJK i in. 1975).

Rozmieszczenie: RÓWNINA WKRZAŃSKA: **AB53**, Trzebież, 1.05.1999, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard.*

Sekcja **Hamata** H. Øllgaard

Taraxacum atactum Sahlin & van Soest

0,5–2 cm wysoki. Liście szarozielone. Ogonek nieoskrzydlony, czerwonofioletowy. Klapy boczne krótkie, 1–2 cm trójkątne, krawedź przednia ± prosta, w górnych klapach całobrzega, krawędź tylna najczęściej z bardzo małymi ząbkami. Interlobia krótkie, prawie niezabarwione, całobrzegie albo słabo ząbkowane. Klapa szczytowa często do 4 cm wydłużona, nieco strzałkowata, na jednej albo na obu krawędziach z pojedynczym, krótkim, trójkątnym zębem, niekiedy trochę wcięta. Łuski zewnętrzne okrywy lancetowate, niewyraźnie obrzeżone, do 3 mm szerokie, odstające, tylko na szczycie podgięte. Znamiona szare, po zasuszeniu prawie czarne. Liczba chromosomów $2n = 24$ (HAGENDIJK i in. 1982)

Rozmieszczenie: GARB HERBSKI: **DE93**, Rudnik Wielki, 6.05.2000, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard.* WYŻYNA KATOWICKA: **DE32**, Bytom, 5.05.2000, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard* (Ryc. 1).

Taraxacum lancidens Hagend., Soest & Zevenb.

Mocny, 12–25 cm wysoki. Liście żywozielone, prawie nagie; ogonek wąski, podobnie zabarwiony jak dolna część nerwu głównego. Klapy boczne odstające, wąskotrójkątne do prawie równowąskich, do 4 cm długie, dość ostre; krawędź przednia z dużymi i mocnymi ząbkami, do 10 mm długimi i prawie lancetowatymi, zwykle przechodząca w interlobium; krawędź tylna niekiedy ząbkowana. Interlobia często długie, niekiedy mocno ząbkowane, brzegiem zabarwione. Klapa szczytowa trójkątna albo szeroko oszczepowata, najczęściej zwężona w językowaty kończyk. Okrywa dość szeroka, ciemnozielona; łuski zewnętrzne ± odstające, do 3 mm szerokie, do 12 mm długie, wąsko obrzeżone, od dołu szarozielone. Znamiona brudnozielone do ciemnoszarych. Liczba chromosomów $2n = 16$ (HAGENDIJK i in. 1982) (Ryc. 2).

Rozmieszczenie: RÓWNINA WKRZAŃSKA: **AB42**, Podgrodzie, 14.05.1999, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard.*

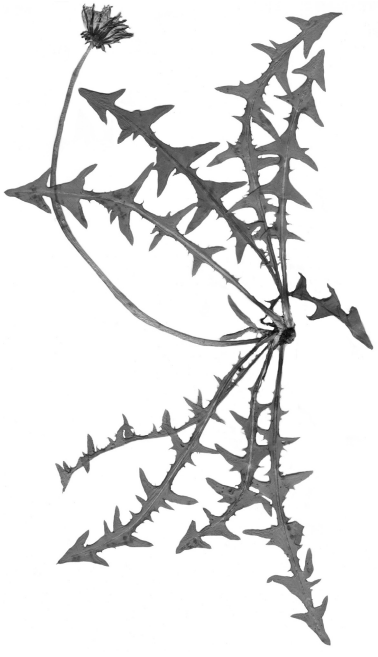
Sekcja **Palustria** (H. Lindb.) Dahlst.

Taraxacum portentosum Kirschner & Štěpánek

Średni. Liście nieco rozłożone do prawie wzniesionych, trawiastozielone, głęboko podzielone, klapy boczne zwykle 3–4 obustronnie, deltoidalne, albo u nasady wypukłe, wąsko zwężone w części szczytowej.

Ryc. 1. (Fig. 1). *Taraxacum atactum* Sahlin & van Soest

Ryc. 2. (**Fig. 2**). *Taraxacum lancidens* Hagend., Soest & Zevenb.

Interlobia bardzo wąskie, długie, całobrzegie albo ząbkowane. Klapa szczytowa trójkątna, oszczepowata albo trójdzielna. Ogonek wąski, fioletowy. Szypuła blado zielonobrązowawa, pod okrywą gęsto owłosiona. Łuski zewnętrzne liczne, 16–21, ± przylegające, dachówkowate, gęsto orzęsione, zwykle bladozielone, część środkowa czarnozielona, bardzo wąskie lub wąskie, 0,3–0,6 mm szerokie, lancetowate albo jajowatolancetowate (najbardziej zewnętrzne zwykle równowąskolancetowate, do 1,5 mm szerokie) zwykle 7,5–10,0 (7,0) mm długie i 2,0–3,5 mm szerokie. Koszyczek żółty, 3–4 cm średnicy, kwiaty obwodowe z paskiem szaro-zielono-purpurowym, kwiaty wewnętrzne z ząbkami czerwieniejącymi. Znamiona zielone, pyłek rozwinięty. Niełupka 4,1–4,5 (4,8) mm długa, w górze kolczasta, ± stopniowo przechodząca w piramidkę ± cylindryczną 0,9–1,1 mm długą; dzióbek 9–11 mm długi, pappus 5,5–6,5 mm długi (KIRSCHNER & ŠTĚPÁNEK 1998) (Ryc. 3).

Rozmieszczenie: WYSOCZYZNA SIEDLECKA: **FD06**, Liszki, 14.05.1992, *leg. Z. Głowacki, det. J. Štěpánek*; **FD16**, Czubaki, 14.05.1994, *leg. Z. Głowacki, det. J. Kirschner & J. Štěpánek*; Uziębły, 19.05.1974, *leg. Z. Głowacki, det. J. Kirschner & J. Štěpánek*; **FD24**, Iganie Nowe, 17.05.1995, *leg. Z. Głowacki, det. J. Kirschner & J. Štěpánek*.

Sekcja **Ruderalia** Kirschner, H. Øllgaard & Štěpánek

Taraxacum adversidens H. Øllg. *ined.*

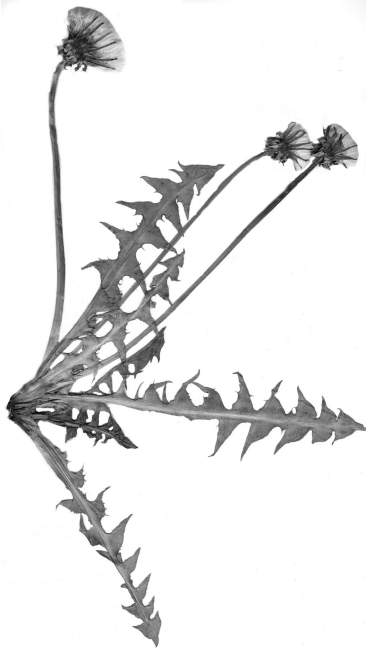
Rozmieszczenie: WYSOCZYZNA KAŁUSZYŃSKA: **FD20**, Mińsk Mazowiecki-Stankowizna, 28.05.1999, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard* (Ryc. 4).

Taraxacum amphilobum M. P. Christ.

25–45 cm wysoki. Liście ciemnozielone, szarawe, prawie płaskie albo lekko sfałdowane, skąpo, na liściach wewnętrznych gęściej, owłosione. Interlobia i kąty klap szeroko brązowawo obrzeżone lub całe brązowofioletowe. Ogonki szersze do prawie wąskich, blade, nerw środkowy blady lub lekko zabarwiony. Zewnętrzne liście szerokojęzykowate, dwuklapowe o klapach bocznych krótkich, szerokich, zbliżonych, deltoidalnych, krótko zaostrzonych, ząbkowanych, na grzbiecie wypukłych; klapa szczytowa średnia, jajowatostrzałkowata, tępa, krótko i szeroko ząbkowana. Liście zewnętrzne i środkowe odwrotnie lancetowate, 4–6 klapowe, o klapach bocznych zbliżonych, szerokich, dość długich, górnych hakowatych, dolnych deltoidalnych albo hakowatych, odstających do lekko odgiętych, o krawędzi przedniej prostej do wypukłej, gęsto ząbkowanych, najwyższych prawie całobrzegich, lub niekiedy jednozębnych, o klapie szczytowej średniej do dużej, jajowatostrzałkowatej, krótko zaostrzonej, całobrzegiej albo powyżej klapkami nasadowymi wciętej i szeroko ząbkowanej, powyżej wcięcia o krawędziach wypukłych; klapki nasadowe hakowate do odgiętych, ostre, albo niekiedy na szczycie zaokrąglone, o interlobiach nie wykształconych do krótkich, dość szerokich, sfałdowanych i ząbkowanych, albo u liści środkowych o klapach wąskodeltoidalnych, długich, ± długo wyciągniętych, odstających albo nieco odgiętych, ostrych, o krawędzi przedniej i często tylnej z ząbkami długimi, bardzo ostrymi, wyciągniętymi z równoległymi klapkami do ząbkowanych, ± głęboko pociętymi, o odcinkach długich do bardzo długich, równowąskich, niekiedy nieco rozszerzonych, zwykle odstającymi albo na szczycie odgiętymi do wydłużonych, ostrymi do bardzo ostrych, czasem zaokrąglonymi, u nasady ± z długimi i nielicznymi iglastymi ząbkami. Klapa szczytowa liści wewnętrznych duża, strzałkowata, powyżej klapek nasadowych ± zwężona, z ząbkami większymi. Szypuły dłuższe od liści, blade, gęsto owłosione. Okrywa kulistawa do jajowatej, 15–17 mm długa, ciemnozielona, o szczytach czarnozielonych; łuski zewnętrzne równowąskie do lancetowatych, zwolna zaostrzone, 2–4 mm szerokie, 14–15 mm długi, odstające do nieco odgiętych dość sfałdowane, od góry sinozielone i zwłaszcza na szczycie zaczerwienione, od spodu ciemnozielone, na szczycie czerwono nabiegłe, ± przyprószone. Koszyczek żółty, 5–6 cm szeroki, prawie płaski do wypukłego, lekko promienisty. Kwiaty obwodowe ok. 19 mm długie, 2,8–3 mm szerokie, od spodu z paskiem jasno-szaro-zielonym, na szczycie brązowofioletowym. Pyłek rozwinięty; znamiona miodowe albo zielonawe. Niełupka z miejsc zacienionych 3–3,5 mm długa,

Ryc. 3. (Fig. 3). *Taraxacum portentosum* Kirschner & Štěpánek

Ryc. 4. (Fig. 4). *Taraxacum adversidens* H. Øllg. *ined.*

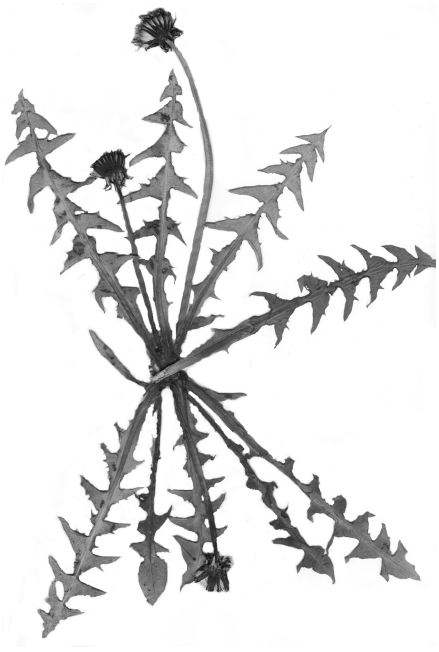
ok. 0,9 mm szeroka, górą dość gęsto kolczasta, poza tym ± brodawkowana, piramidka stożkowata, ok. 0,6 mm długa, dzióbek ok. 9 mm długi (CHRISTIANSEN 1936).

Rozmieszczenie: WYSOCZYZNA ROŚCISŁAWICKA: **BE27**, Godzięcin, 13.05.2000, *leg. et det. Z. Głowacki.*

Taraxacum atrox Kirschner & Štěpánek

Średni. Liście prawie wzniesione do prawie rozłożonych, żywozielone, skąpo pajęczynowate albo nagie, zwykle 12–20 cm długie, 3,4–4,5 cm szerokie, głęboko klapowane. Klapa szczytowa trójkątna, szerokotrójkątna albo prawie trójdzielna, o wierzchołku nieco wydłużonym, ostrym, odlegle ząbkowanym. Klapy boczne liczne (5–7 par) do 2,5 cm długie, najczęściej słabo odchylone, wąsko trójkątne, górne zwykle pocięte (z klapką dużą podobną do klapy), krawędź przednia prosta, nieco esowata lub prawie wklęsła, prawie zawsze ząbkowana albo nieregularnie odlegle ząbkowana, krawędź tylna prawie całobrzega albo nieco u nasady z małymi ząbkami. Interlobia wąskie, 2,5–5 mm szerokie, najczęściej nieco sfałdowane albo prawie płaskie, fioletowowątrobiano plamiste. Ogonek wąski albo wąsko oskrzydlony, fioletowy, nerw środkowy bladofioletowy, nieco pajęczynowaty. Szypuły równe liściom lub nieco dłuższe, 15–25 cm długie, pajęczynowate, zielone albo nieco nabiegłe czerwono. Łuski wewnętrzne okrywy ciemnozielone, zewnętrzne ukośnie odgięte, regularne, w liczbie 11–15, proste albo niewyraźnie esowate, wąskie, najczęściej 2–3 (3,5) mm szerokie i 9–12 mm długie, rożkowate, szarozielone, różowo plamiste albo blado czerwonawe. Koszyczek 3,0–3,5 cm średnicy, prawie cytrynowożółty. Kwiaty obwodowe płaskie, z paskiem szarozielonym, kwiaty wewnętrzne ± płaskie albo nieregularnie prawie zwinięte. Znamiona ciemnozielone, z łuseczkami czerniejącymi. Pyłek rozwinięty. Niełupka brązowosłomiasta, górą gęsto kolczasta, poza tym szorstka, 3,5–3,8 mm długa, ok. 1 mm szeroka, nagle zwężona w piramidkę prawie cylindryczną 0,5 mm długą, Dzióbek 10–11 mm długi, pappus 6–7 mm długi (KIRSCHNER & ŠTĚPÁNEK 1997) (Ryc. 5).

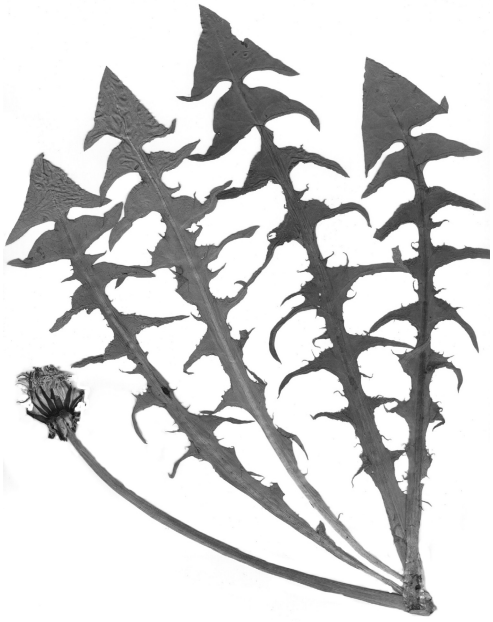
Rozmieszczenie: WYŻYNA MIECHOWSKA: **EF20**, Tunel, 23.04.1999, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard.*

Ryc. 5. (**Fig. 5**). *Taraxacum atrox* Kirschner & Štěpánek

Taraxacum crassum H. Øllg. & Travniček *ined.*

Rozmieszczenie: GARB PIŃCZOWSKI: **EF25**, Busko-Zdrój, 24.04.1999, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard*. DOLINA ŚRODKOWEJ WISŁY: **FD26**, Warszawa-Powiśle, skwer na rogu ul. Książęcej i Czerniakowskiej, 18.05.1996, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard* (Ryc. 6).

Ryc. 6. (**Fig. 6**). *Taraxacum crassum* H. Øllg. & Travniček *ined.*

Taraxacum elegantius Kirschner, H. Øllg. & Štěpánek

20–35 cm wysoki, dość smukły do prawie mocnego. Liście lancetowate, niebieskawozielone, nagie do prawie nagich albo wewnętrzne skąpo pajęczynowate. Ogonki wąskie, purpurowe. Klapy boczne 3–5 po obu stronach, zagięte, często niesymetryczne, odległe albo zwłaszcza ku górze zbliżone, zwykle całobrzegie, jednak na krawędziach górnych klap liści wewnętrznych lub u okazów z miejsc słonecznych bardziej ząbkowane. Interlobia płaskie, smoliste, całobrzegie albo niekiedy ząbkowane. Klapa szczytowa liści zewnętrznych i środkowych duża, całobrzega albo klapkowanowcięta, rzadziej mała, strzałkowata, całobrzega, klapki nasadowe ostre lub pojedynczo często zaokrąglone. Klapy liści wewnętrznych dłuższe, szersze, o krawędziach ząbkowanych. Szypuły ku górze nabiegłe brązowo, pod okrywą gęsto pajęczynowate. Okrywa dość jasnozielona, lekko przyprószona, ok. 11 mm długa, ok. 9 mm szeroka; łuski zewnętrzne lancetowate, ok. 3 mm szerokie, ok. 10 mm długie, nieco obrzeżone, łukowate do odstających, blado-szaro-zielone, zwykle lekko purpurowe (u nasady blade). Koszyczek ok. 4 cm średnicy, wypukły, żółty; kwiaty obwodowe z paskiem szarofioletowym. Pyłek rozwinięty, jego ziarenka o różnej średnicy; znamiona zielonawe. Niełupka oliwkowosłomiasta, ok. 4 mm długa, górą długo i gęsto kolczasta; piramidka ok. 0,8 mm długa, prawie cylindryczna, często kolczasta, dzióbek ok. 10 mm długi; pappus biały. $2n = 24$ (KIRSCHNER i in. 1992) (Ryc. 7).

Rozmieszczenie: WYSOCZYZNA LUBIŃSKA: **BE13**, Chrustnik, 1.05.1999, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard*.

Ryc. 7. (**Fig. 7**). *Taraxacum elegantius* Kirschner, H. Øllg. & Štěpánek

Taraxacum eudontum Sahlin

10–20 cm wysoki. Liście szaro- do żywozielone, z ogonkiem bladozielonym, oskrzydlonym, w pełni wegetacji przeważnie nieoskrzydlonym, nerw środkowy często brązowy. Klapy boczne liczne, z szerokiej nasady językowato wydłużone i na końcu przeważnie rozszerzone, odstające, niekiedy ku przodowi odgięte, z mocnymi ząbkami na krawędzi przedniej i niekiedy z pojedyńczym zębem na krawędzi tylnej. Interlobia z klapkami i ząbkami, na brzegu z ciemnym, często na powierzchnię przechodzącym zabarwieniem. Klapa szczytowa najczęściej nieostro odgraniczona od najwyższych klap bocznych, oszczepowata do trójkątnej, zaostrzona, z wcięciami i ząbkami, 1–3 cm długa. Okrywa 2,5 cm szeroka, ciemnozielona, jej łuski zewnętrzne jajowate do szerokolancetowatych, powyżej 3,5 mm szerokie, od góry szarozielone, niewyraźnie albo słabo obrzeżone, odstające albo na końcu nieco zagięte. Znamiona zielone (HAGENDIJK i in. 1975).

Rozmieszczenie: GARB HERBSKI: **DE93**, Kozłowiec, 6.05.2000, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard.*

Taraxacum glossodon Sonck & H. Øllg.

Rozmieszczenie: DOLINA NIDY: **EF13**, Młodzawy, rez. Polana Polichno, 22.05.1999, *leg. J. Krechowski & M. Falkowski, det. H. Øllgaard.* DOLINA DOLNEGO BUGU: **FC83**, Wólka Okrąglik, 24.05.1999, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard*. WYSOCZYZNA SIEDLECKA: **FD27**, Mordy, 22.05.1999, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard.* RÓWNINA KOZIENICKA: **EE09**, Kolonia Jedlanka, 27.04.2000, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard* (Ryc. 8).

****Taraxacum glowackii*** H. Øllg. *ined.*

Rozmieszczenie: WYSOCZYZNA WYSOKOMAZOWIECKA: **FC64**, Gąsiorowo, 1.05.2000, *leg. M. Falkowski, det. Z. Głowacki.* PODLASKI PRZEŁOM BUGU: **FC99**, Siemiatycze-Stacja, 21.05.1998, *leg. Z. Głowacki,*

Ryc. 8. (**Fig. 8**). *Taraxacum glossodon* Sonck & H. Øllg.

det. H. Øllgaard. WYSOCZYZNA KAŁUSZYŃSKA: **FD20**, Mińsk Mazowiecki-Stankowizna, 28.05.1999, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard*. WYSOCZYZNA SIEDLECKA: **FD25**, Siedlce: Ogrody, 21.05.1999, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard*; Roskosz, 21.05.1999, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard*; ul. Prusa, 2.05.1997, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard*; stawy, 27.05.1999, *leg. M. Falkowski, det. H. Øllgaard.* **FD27**, Mordy, 2.05.1998, *leg. et det. Z. Głowacki.* RÓWNINA KOZIENICKA: **EE09**, Kolonia Jedlanka, 27.04.2000, *leg. et det. Z. Głowacki* (Ryc. 9).

Taraxacum infuscatum H. Øllg. *ined.*

Rozmieszczenie: POBRZEŻE KASZUBSKIE: **DA51**, Hel, pobocze toru kolejowego, 8.05.1997, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard* (Ryc. 10).

Taraxacum jugiferum H. Øllg. *ined.*

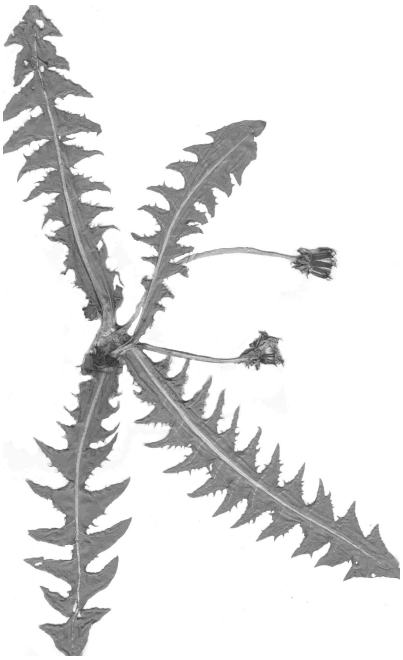
Rozmieszczenie: DOLINA NIDY: **EF13**, Młodzawy, *leg. J. Krechowski & M. Falkowski, det. Z. Głowacki, rev. H. Øllgaard ex T. subundulatum* (Ryc. 11).

Taraxacum latisectum H. Lindb.

Rozmieszczenie: WYSOCZYZNA WYSOKOMAZOWIECKA: **FC63**, Zaręby Kościelne, 2.05.2000, *leg. M. Falkowski, det. H. Øllgaard.*

Taraxacum leptoscelum Sahlin *ex* H. Øllg.

Rozmieszczenie: WYSOCZYZNA SIEDLECKA: **FD25**, Siedlce, 2.05.1997, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard* (Ryc. 12).

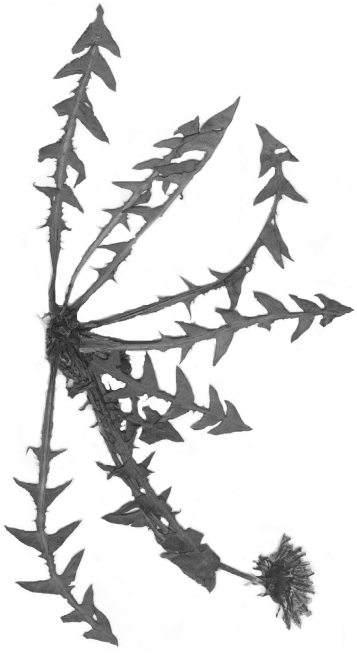
Ryc. 9. (**Fig. 9**)**.** *Taraxacum glowackii* H. Øllg *ined.*

Ryc. 10. (**Fig. 10**)**.** *Taraxacum infuscatum* H. Øllg. *ined.*

Ryc. 11. (**Fig. 11**). *Taraxacum jugiferum* H. Øllg. *ined.*

Ryc. 12. (**Fig. 12**). *Taraxacum leptoscelum* Sahlin *ex* H. Øllg.

Taraxacum nigriceps H. Øllg. *ined.*

Rozmieszczenie: GARB PIŃCZOWSKI: **EF15**, Busko-Zdrój, 24.04.1999, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard.*

Taraxacum petterssonii Markl.

Średni, 20–30 cm wysoki, słabo owłosiony. Liście niebieskawozielone. Ogonek dość wąski, czerwonofioletowy. Klapy boczne ± deltoidalne, często lekko zagięte, na szczycie zwykle odstające. Klapa szczytowa (starszych okazów) mała, strzałkowata do szerokotrójkątnej, powyżej połowy zwężona i często nagle przechodząca w klapkę prawie wąską, dość ostrą albo (u okazów młodszych) dość duża, strzałkowata, często z jednej lub obu stron wcięta. Interlobia czarno obrzeżone, dolne często dość z gęstymi i ostrymi ząbkami. Kąty klap często ± brązowo zabarwione. Okrywa ciemno-oliwkowo-zielona, prawie błyszcząca. Łuski wewnętrzne pod szczytem często zgrubiałe, lub krótko brodawkowane; łuski zewnętrzne średniodługie, szerokie, na szczycie często czerwieniejące, albo w większej części czerwonobrązowawe. Koszyczek 4,5–5,5 cm średnicy, dość gęsty, ciemnawożółty. Kwiaty obwodowe na szczycie często prawie zwinięte, pod spodem z paskiem brązowofioletowym. Pyłek rozwinięty. Szyjka i znamiona ciemne. Niełupka brązowosłomiasta, ok. 3–3,2 mm długa, górą z kolcami ostrymi, dość cienkimi, dość gęstymi, niżej brodawkowana, piramidka cylindryczna, 0,6–0,7 mm długa (MARKLUND 1940).

Rozmieszczenie: MIĘDZYRZECZE ŁOMŻYŃSKIE: **FC52**, Ostrów Mazowiecka, 4.05.2000, *leg. M. Falkowski, det. H. Øllgaard.*

****Taraxacum podlachiacum*** H. Øllg. *ined.*

Rozmieszczenie: RÓWNINA PYRZYCKO-STARGARDZKA: **AD04**, Jęczydół, 22.05.2000, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard.* DOLINA DOLNEGO BUGU: **FC73**, Treblinka, 24.05.1999, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard*. RÓWNINA WARSZAWSKA: **ED26**, Warszawa-Mokotów, 22.04.2000, *leg. et det. Z. Głowacki.* WYSOCZYZNA WYSOKOMAZOWIECKA: **FC63**, Zaręby Kościelne, 2.05.2000, *leg. M. Falkowski, det. H. Øllgaard.* WYSOCZYZNA KAŁUSZYŃSKA: **FD20**, Mińsk Mazowiecki-Stankowizna, 28.05.1999, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard*. RÓWNINA WOŁOMIŃSKA: **ED29**, Dębe Wielkie, 7.05.1988, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard*. OBNIŻENIE WĘGROWSKIE: **FD33**, Żeliszew Podkościelny, 18.05.1998, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard*; Łęki, 18.05.1998, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard.* WYSOCZYZNA SIEDLECKA: **FD25**, Siedlce-Ogrody, 21.05.1999, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard*. RÓWNINA RADOMSKA: **FE10**, Zwoleń, 28.04.2000, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard* (Ryc. 13).

Taraxacum ruptifolium H. Øllg.

Rozmieszczenie: PRADOLINA WROCŁAWSKA: **BE59**, Wrocław-Krzyki, przydroże, 11.05.2000, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard.*

Taraxacum sertatum Kirschner, H. Øllg. & Štěpánek

Średni do dość mocnego, często tworzący duże darnie. Liście rozesłane do wyprostowanych, jasno (prawie żółtawo) zielone, bez plam, prawie nagie albo skąpo owłosione, 15–30 cm długie i 3–5 cm szerokie, głęboko klapowane. Klapa szczytowa liści zewnętrznych i środkowych średnia albo mała, liści wewnętrznych dłuższa i szersza, ± trójkątna, całobrzega albo niekiedy, (na krawędzi przedniej) ząbkowana albo klapkowana, na krawędzi przedniej zatokowa, ostra i najczęściej z długim końcem, Klapy boczne (4–)5–8 par, 1,5–2(–3) cm długie, zwłaszcza górne zbliżone, najczęściej wąskotrójkątne, esowate do wydłużonych, bardzo odstające albo w różne strony skierowane, ostre, ich krawędzie przednie proste, zakrzywione, albo esowate (u nasady proste albo wypukłe, na końcu wklęsłe), z dużymi ząbkami (z pojedynczym zębem większym i długim) i w różnych kierunkach wcięte, krawędź tylna prosta, do ± lekko wypukłej, całobrzega albo u nasady z ząbkami. Interlobia mniej niż 1 cm długie, w górnej części liści środkowych i wewnętrznych ostre, nieregularnie ząbkowano-klapkowane, nieco

Ryc. 13. (**Fig. 13**). *Taraxacum podlachiacum* H. Øllg *ined.*

sfałdowane, zwykle jasno-fioletowo-brunatne, na brzegu bardzo wąsko wątrobiano obrzeżone. Ogonek nieco oskrzydlony, blady (u liści wewnętrznych ewentualnie czerwieniejący); nerw środkowy blado zielony lub wyraźnie miodowy. Szypuła zwykle dłuższa od liści, 20–35 cm wysoka, nierównomiernie owłosiona. Okrywa dość jasna (nieco żółtawa). Łuski zewnętrzne liczne (13–) 15–19 (–22), łukowate, ± lancetowate, 3,5–5 mm szerokie, 13–15 mm długie, od góry blado-szaro-zielone, hialinowe białe obrzeżenie 0,1–0,2 mm szerokie. Koszyczek płaski 3,5–4,5 mm średnicy, żywożółty. Kwiaty obwodowe płaskie, z paskiem szarozielonym, kwiaty wewnętrzne z ząbkami na szczycie żółtymi. Znamiona żółtozielone i z zewnątrz z rzęskami ciemnymi. Pyłek rozwinięty, o ziarnkach różnej średnicy. Niełupka brązowosłomiasta, górą z krótkimi, gęstymi kolcami, poza tym brodawkowata lub gładka, 3,6–3,7 (3,4) mm długa, 1,0–1,1 mm szeroka, nagle zwężona. Dzióbek 13–14 mm długi, pappus biały, ok. 7 mm długi (KIRSCHNER & ŠTĚPÁNEK 1997).

Rozmieszczenie: WYSOCZYZNA LUBIŃSKA: **BE13**, Chrustnik, 1.05.1999, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard*. OBNIŻENIE MAŁEJ PANWI: **DF12**, Miasteczko Śląskie, 6.05.2000, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard.* WYŻYNA KATOWICKA: **DF43**, Chorzów, 7.05.2000, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard.* GÓRY ŚWIĘTOKRZYSKIE: **EE76**, Wola Jachowa, 23.05.1999, *leg. J. Krechowski & M. Falkowski, det. H. Øllgaard.* (Ryc. 14).

Taraxacum theodori G. E. Haglund *ined.*

Rozmieszczenie: RÓWNINA RADOMSKA: **FE10**, Zwoleń, 28.04.2000, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard.*

Taraxacum urbicola Kirschner & Štěpánek *ined.*

Rozmieszczenie: WYSOCZYZNA LUBIŃSKA: **BE13**, Chrustnik, 1.05.1999, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard.* GARB PIŃCZOWSKI: **EF25**, Busko-Zdrój, 24.04.1999, *leg. Z. Głowacki, det. H. Øllgaard* (Ryc. 15).

Ryc. 14. (**Fig. 14**)**.** *Taraxacum sertatum* Kirschner, H. Øllg. & Štěpánek

Ryc. 15. (Fig. 15). *Taraxacum urbicola* Kirschner & Štěpánek *ined.*

Literatura

Christiansen M. P. 1936. Nye *Taraxacum*-arter af gruppen *Vulgaria.* – Dansk Bot. Arkiv **9**(2): 1–32.

Hagendijk A., V. Soest J. L. & Zevenbergen H. A. 1975. *Compositae*: *Taraxacum* (behalve Sectio *Vulgaria*) in: Flora Neerlandica, Flora van Nederland, **4**(9) uitgegeven door de Koninklijke Nederlandse Vereniging. **4**(9): 1–52, onder redactie van J. Mennema, F. M. Muller, S. J. Van Oostsroom, F. A. Stafleu, V. Westhoff en H. C. D. De wit (Voors. Kom. Ned. Bot. Ver.). Koninklijke Nederlandse Botanische Vereniging, Amsterdam.

Hagendijk A., V. Soest J. L. & Zevenbergen. H. A. 1982. *Compositae*: *Taraxacum* (sectie *Vulgaria* Dahlst.) in: Flora Neerlandica, Flora van Nederland, **4**(10a, 10b) uitgegeven door de Koninklijke Nederlandse Botanische Vereniging, 1–150, 1–303, onder redactie van F. Adema, J. Mennema, A. A. Sterk, E. J. Weeda, V. Westhoft, M. T. M. Willemse (Voorz. Kon. Ned. Bot. Ver.) en H. C. D. De. Wit. Koninklijke Nederlandse Botanische Vereniging, Amsterdam.

Kirschner J, Øllgaard H. & Štěpánek J. 1992. Notes on the series of *Taraxaca* Exsiccata, Fasc. I-IV. Taxonomic and nomenclatural notes. – Preslia **64**(1): 22–33.

Kirschner J. & Štěpánek J. 1997. Notes on the series of *Taraxaca* Exsiccata, Fasc. V-VII. Studies in *Taraxacum* 16. – Preslia **69**:35–58.

Kirschner J. & Štěpánek J. 1998. A monograph of *Taraxacum* sect. *Palustria*. ss. 281. Institut of Botany, ČAV, Průhonice.

Lundevall C.-F. & Øllgaard H. 1999. The genus *Taraxacum* in the Nordic and Baltic countries: types of all specific, subspecific and varietal taxa, including type locations and sectional belonging. – Preslia **71**: 43–171.

Marklund G. 1940. Die *Taraxacum*-Flora Nylands. – Acta Bot. Fennica **26**: 1–175.

Summary

Data on distribution of 24 *Taraxacum* species are given in the paper. Among them there are 2 species new to science: *Taraxacum glowackii* H. Øllg *ined.* and *T. podlachiacum* H. Øllg *ined*. of sect. *Ruderalia*, and 22 species new to the Polish flora: *Taraxacum nigrescens* H. Øllg. *ined.* of sect. *Borea*; *Taraxacum disseminatum* G. E. Haglund of section *Erythrosperma*; *Taraxacum atactum* Sahlin & van Soest and *T. lancidens* Hagend., Soest & Zevenb. of section *Hamata*; *Taraxacum portentosum* Kirschner & Štěpánek of sect. *Palustria* and *Taraxacum adversidens* H. Øllg. *ined., T. amphilobum* M. P. Chr., *T. atrox* Kirschner & Štěpánek, *T. crassum* H. Øllg. & Travniček *ined.*, *T. elegantius* Kirschner, H. Øllg. & Štěpánek, *T. eudontum* Sahlin, *T. glossodon* Sonck & H. Øllg., *Taraxacum infuscatum* H. Øllg. *ined., T. jugiferum* H. Øllg. *ined.*, *T. latisectum* H. Lindb., *T. leptoscelum* Sahlin *ex* H. Øllg., *T. nigriceps* H. Øllg. *ined., T. petterssonii* Markl., *T. ruptifolium* H. Øllg., *T. sertatum* Kirschner, H. Øllg. & Štěpánek, *T. theodori* G. E. Haglund *ined.* and *T. urbicola* Kirschner & Štěpánek *ined.* of section *Ruderalia.*

Przyjęto do druku: 11.12.2001 r.